

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΓΑΡΥΤΗΣ, ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1948

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 - ΟΔΟΣ ΤΣΟΡΤΣΙΑ - 38
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Άρθρο με θέμα τη γλώσσα δέν ξέρουμε νά περιέχει κανέναν συνταγματικό χάρτη της οικουμένης έξόν από τό έλληνικό Σύνταγμα του 1911. Ούτε στά παλαιότερα έλληνικά συντάγματα υπήρχε τέτοια διάταξη. Στά 1911 όμως, μέσ στό φανατισμό των γλωσσικών αγώνων της εποχής εκείνης κι έμπρός στό φούντωμα του δημοτικισμού, ή καθαρευουσιάνικη δημαγωγία κατόρθωσε νά επιβάλει τό περίφημο άρθρο 107: «Έπίσημος γλώσσα του Κράτους είναι εκείνη εις την όποιαν συντάσσονται τό Πολίτευμα και της έλληνικής νομοθεσίας τά κείμενα πάσα πρὸς παραφθοράν ταύτης επέμβασις άπαγορεύεται.»

Δέ χρειάζεται μεγάλη νομική σοφία για νά καταλάβει κανείς πώς ή διάταξη αυτή δέν έχει καμιάν αξία. Ούτε ή έννοια της «έπίσημης γλώσσας» σαφηνίζεται μέ τρόπο πού νά μήν έπιτρέπει άμφισβητήσεις ούτε ή έννοια της «παραφθοράς» ξεκαθαρίζεται καλύτερα. Κύρωση δέν προβλέπεται. Καθόλου δέν εξάγεται από τη διατύπωση του άρθρου πώς ή χρήση της «έπίσημης γλώσσας» είναι υποχρεωτική στις κρατικές υπηρεσίες. Ορίζεται μονάχα πώς άπαγορεύεται ή «παραφθορά» της. Άλλά ποιό δικαστήριο θά μπορούσε νά κρίνει μέ βεβαιότητα πότε υπάρχει και πότε δέν υπάρχει σ' ένα κείμενο γλωσσική «παραφθορά»; Φανταστείτε τί θά γινότανε άν έμελλε νά κριθεί τό κύρος μιās επίσημης πράξης από τό ποσοστό γλωσσικής «παραφθοράς» πού περιέχει και άν άρχιζαν δίκες, στά πολιτικά δικαστήρια ή στό Συμβούλιο της Έπικρατείας, γύρω σέ τέτοια ζητήματα.

Εύτυχως δέν άρχισαν ποτέ, γιατί γρήγορα φάνηκε πώς τό άρθρο 107 δέν ειταν άλλο τίποτα παρά μιá μωρία: ένα ξεθύμασμα άνόητου φανατισμού, ένας φραστικός δονκιχωτισμός, μιá από κείνες τίς θολές και άόριστες και τάχα έμβλητικές φράσεις χωρίς περιεχόμενο και χωρίς χρησιμότητα, μέ τίς όποιες ήδονίζεται τόσο συχνά τό πνεύμα των Νεοελλήνων.

Λίγα χρόνια μετά την ψήφιση της διάταξης αυτής, ή δημοτική μπήκε στά σχολεία

του Κράτους. Ο δημοτικισμός δέν έπαψε νά κερδίζει έδαφος σ' όλους τους κλάδους της έθνικής ζωής. Όταν ανακηρύχτηκε ή Δημοκρατία και καταρτίστηκε τό δημοκρατικό Σύνταγμα, τό άρθρο 107 καταργήθηκε χωρίς συζήτηση. Θεωρήθηκε άναχρονισμός άνάξιος λόγου και κανείς πολιτικός δέν ειχε τη διάθεση νά καταγίνει μαζί του στά σοβαρά. Όταν όμως έγινε, στά 1935, ή παλινόρθωση της Συνταγματικής Βασιλείας, ξανάζησε αυτόματα τό Σύνταγμα του 1911 και τό κούφιο άρθρο ξαναήρθε στό φώς.

Άκολούθησε ή διχτατορία της 4ης Αυγούστου κι ή άναστολή του Συντάγματος. Πολλά ειπαμε και θά πούμε έναντίον του καθεστώτος εκείνου. Στο ζήτημα της γλώσσας όμως πρέπει νά παραδεχτούμε ότι ό Μεταξάς, σάν Έφτανήσιος πού ειταν, φάνηκε κατά έναν αιώνα πιο προχωρημένος από τους όπαδούς του άρθρου 107. Άλλωστε ό Μεταξάς ειταν έξυπνος. Ήξερε πώς μέ καθαρευουσιάνικούς μακαρονισμούς, μέ σχολαστικισμούς και μέ μωρίες δέν μπορούσε ν' αντιμετώπισει την κομμουνιστική προπαγάνδα. Έγραψε τους λόγους του σέ καθαρή δημοτική. Προχώρησε περισσότερο. Για νά συστηματοποιήσει τη διδασκαλία της δημοτικής από τά σχολεία του Κράτους και για νά δώσει ένα βοήθημα στις δημόσιες υπηρεσίες ώστε ν' άρχίσουν κι αυτές νά τη μεταχειρίζονται, άνάθεσε στον κ. Μανόλη Τριανταφυλλίδη νά έτοιμάσει την επίσημη γραμματική της ζωντανής μας γλώσσας. Έτσι έγινε κι ή δημοτική «έπίσημη γλώσσα» μέ γραμματική άναγνωρισμένη από τό Κράτος. Ο Μεταξάς θέλησε ν' αλλάξει και τό πνεύμα της Φιλοσοφικής Σχολής της Άθήνας επιβάλλοντας τον κ. Τριανταφυλλίδη ως καθηγητή της γλωσσολογίας. Μά ή φιλελεύθερη εύθυξία του κ. Τριανταφυλλίδη δέν τον άφησε νά δεχτεί την πρόταση του Μεταξά. Ήθελε νά έκλεγεί κανονικά από την πλειοψηφία της Σχολής και όχι νά επιβληθεί από μιá διχτατορία. Θά δούμε τώρα τά έργα της θαυμάσιας αυτής πλειοψηφίας.

Φέτος γίνεται άναθεώρηση του Συντάγ-

ματος τοῦ 1911 καὶ προτάθηκε πάλι νὰ καταργηθῆ ὁ ἀναχρονισμὸς τοῦ ἀρθροῦ 107. Ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ λοιπὸν θεώρησε πὼς εἶτανε χρέος τῆς ν' ἀνακατωθεῖ στὴ συζήτηση «ὅπως διαφωτίσῃ τὰ μέλη τῆς Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς καὶ τῆς Κυβερνήσεως» καὶ ψήφισε ἓνα «ὑπόμνημα διαμαρτυρίας» ὅπου ἀντικρούει τὴν πρόταση αὐτή. Τὸ ὑπόμνημα εἶναι κείμενο ἀξιόλογο ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις καὶ γραμμὸν μὲ μιὰ γλαφυρότητα ποὺ κάνει ἐντύπωση. Δημοσιεύθηκε ἡ πληροφορία πὼς ὁ συντάχτης τοῦ εἶναι ὁ καθηγητὴς κ. Γεώργιος Οἰκονόμος, ἄνθρωπος ἐπιβλητικὸς καὶ μὲ πολλοὺς τίτλους καὶ ἀξιώματα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς δὲν εἶχαμε ποτὲ ἀκούσει νὰ γίνεταί λόγος γιὰ κανένα συγγραφικὸ ἔργο τοῦ κ. Οἰκονόμου καὶ ἀνησυχούσαμε γιὰ τὴν ὑστεροφημίαν του. Τώρα ὅμως ἡ καρδιά μας πῆγε στὴ θέση τῆς. Μὲ τὸ κείμενο αὐτὸ ἀνοίγεται διάπλατα στὸν κ. Οἰκονόμο ἡ λεωφόρος τῆς ἀθανασίας, ὅπου προπορεύεται, συνάδελφός του στὴν Ἀκαδημία καὶ στὴ δόξα, ὁ καλὸς μας Σπύρος Μελάς. Ἀπὸ δόξες ἀκαδημαϊκῆς πλημμύρισε πᾶς ἡ Ἑλλάδα.

Ἐστέρη ἀπὸ μιὰ σύντομη εἰσαγωγή, τὸ ὑπόμνημα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τονίζει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἀνάγκη οὐχὶ μόνον τῆς ὑπάρξεως τῆς εἰρημένης διατάξεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐνισχύσεως αὐτῆς, καθίσταται σήμερον ἐξόχως ἐπιτακτικὴ, ὅτε βλέπομεν ποῦ ὠδήγησεν ἡ ἐφαρμοσθεῖσα, κατὰ παράβασιν τοῦ Συντάγματος, ὑπὸ τινων Κυβερνήσεων, γλωσσικὴ ἐλευθερία ἢ καὶ ἄλλως λεγομένη ἰσοτιμία τῆς παραδεδομένης ἐπισήμου ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς τὰ διαλεκτικὰ ἰδιώματα τῆς Ἑλλάδος, τὰ περιλαμβανόμενα ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα τῆς λαλουμένης καὶ ὁπωσδήποτε γραφομένης δημοτικῆς».

Δηλαδή ἡ Φιλοσοφικὴ μας Σχολή, ἡ Σχολὴ τῆς φιλολογικῆς καὶ τῆς γλωσσολογικῆς ἐπιστήμης, διαβεβαιώνει ἐπίσημα καὶ ὑπεύθυνα τὸ Πανελλήνιο ὅτι κοινὴ, ἐνιαία, νεοελληνικὴ δημοτικὴ γλῶσσα δὲν ὑπάρχει. Ὁ Σολωμὸς δὲν ὑπάρχει. Ὁ Ὕμνος στὴν Ἐλευθερίαν κι οἱ Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι δὲ γράφηκαν ποτέ. Εἶναι ἀποκυήματα νοσηρῆς φαντασίας «κατὰ παράβασιν τοῦ Συντάγματος». Ὁ Παλαμᾶς δὲν ὑπάρχει. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἰωνοῦ Δραγούμη, ἡ γλῶσσα τῆς νεώτερης πεζογραφίας δὲν ὑπάρχει. Ἡ γλῶσσα ὅπου γράφονται τὰ φιλοσοφικὰ συγγράμματα τοῦ καθηγητῆ κ. Ι. Θεοδωρακοπούλου (ποὺ εἶναι μέλος ὡστόσο τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς), τὰ ἱατρικὰ συγγράμματα τοῦ καθηγητῆ κ. Ν. Λούρου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιστημόνων τὰ ἔργα, ἡ γλῶσσα τοῦ κ. Παναγιώτη Κανελλοπούλου δὲν ὑπάρχει. Ὑπάρχουν ἀπλούστατα τὰ «διαλεκτικὰ ἰδιώματα τὰ περιλαμβανόμενα ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα τῆς δημοτικῆς», δηλαδή χωριάτικες τοπολαλιές (parois), ἡ καθεμιὰ μὲ τὸ δικό της λεξιλόγιον καὶ τὴ δική της

γραμματικὴ, χωρὶς καμιά ἐνότητα καὶ ἰκανὲς μονάχα νὰ ὑπηρετήσουν χωριάτικες γλωσσικὲς ἀνάγκες. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπίσημη, ἡ ὑπεύθυνα ἀποψη τῆς Φιλοσοφικῆς μας Σχολῆς. Ὅποιος εἶχε ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀριότητα, γιὰ τὴν εὐσυνειδησία, γιὰ τὴν φιλαλήθειαν, γιὰ τὴν σοβαρότητα, γιὰ τὸ κύρος τῆς Σχολῆς αὐτῆς, φωτίστηκε τώρα ὀριστικά.

Ὅρισμένες λοιπὸν Κυβερνήσεις καθιέρωσαν ἄλλοτε τὴν ἰσοτιμίαν τῆς «ἐπισήμου ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς τὰ διαλεκτικὰ ἰδιώματα» καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, μᾶς λέει τὸ ὑπόμνημα, εἶταν ὀλέθριον: «γλωσσικὴ ἀσυναρτησία καὶ ἡ ἀντίστοιχος πρὸς ταύτην κενολογία». (Ἀπὸ κενολογία βέβαια ἡ Φιλοσοφικὴ μας Σχολὴ κάτι ξέρει). Ἄν ἐξακολουθήσει αὐτὴ ἡ κατάστασις, τί θὰ γίνῃ; «Πλήρες γλωσσικὸν χάος, ἔχον ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὸ διανοητικὸν καὶ ψυχικὸν χάος!...» (Τὸ θαυμαστικὸν καὶ τὰ ἀποσιωπητικὰ βρίσκονται στὸ κείμενον). Καὶ ἰδοὺ τώρα καὶ μιὰ μεγάλη ἀλήθεια μὲ μορφή ἀποφθεγματικὴ: «Ἄσυνάρτητος γλῶσσα εἶναι ἀπήχησις ἀσυναρτήτου διανοίας...» (Καὶ πάλι τὰ ἀποσιωπητικὰ ποὺ δηλώνουν βέβαια τὴν κατάπληξιν τοῦ συντάχτη ἔμπρὸς στὸ βάθος τοῦ ἴδιου τοῦ στοχασμοῦ του).

Διανοητικὸν καὶ ψυχικὸν χάος, ἀσυνάρτητη διάνοια ἐκφράζουν, ὡς φαίνεται, τὰ ὀνόματα τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ Τρικούπη, τοῦ Βενιζέλου, ὄλων τῶν σημαντικῶν ἀνθρώπων τῆς Νεώτερης Ἑλλάδος, ποὺ χωρὶς ἐξαίρεση εἶτανε δημοτικιστῆς, ἐνῶ βέβαια τὰ πρότυπα τῆς διανοητικῆς ἰσορροπίας, τῆς ψυχικῆς εὐρυθμίας, τῆς δημιουργικότητος καὶ τῆς πνευματικῆς ρώμης μᾶς τὰ δίνει, στὸ πρόσωπον τῶν σημερινῶν καθηγητῶν τῆς, ἡ λαμπρὴ Φιλοσοφικὴ μας Σχολή. Ἀλλὰ ἡ συζήτησις δὲν τελειώνει ἐδῶ. Ὑπάρχει φυσικὰ καὶ ὁ κομμουνισμὸς. Μόνον ποὺ τὸ ὑπόμνημα δὲ μᾶς τὰ λέει πολὺ καθαρὰ στὸ σημεῖον αὐτό. Μὲ ὑπαινυγμοὺς καὶ ὑπονοούμενα ἐκφράζονται οἱ διδάσκαλοι τοῦ Γένους. Νὰ συλλογιστοῦμε, λένε, ὅτι «ἡ γλωσσικὴ μεταρρύθμισις εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἀφωρμήθη ἀπὸ προσώπων τινῶν προσκειμένων εἰς τὴν κοινωνικὴν μεταρρύθμισιν» καὶ τότε «θὰ ἐννοήσωμεν τί σημαίνει καὶ εἰς τί ἀποβλέπει ἡ κατάλυσις τοῦ ὑφισταμένου γλωσσικοῦ ὀργανισμοῦ». Καὶ συνεχίζουν μὲ βαρυσημαντὴ καὶ ὑποβλητικὴν ἀσάφειαν: «Ἐλέχθη ἄλλωστε ἄλλοτε (αὐτὸ τὸ θαυμάσιον ἄλλωστε ἄλλοτε ἀξίζει νὰ τὸ συγκρατήσῃ ἡ τέχνη τοῦ λόγου) ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα θὰ ἐπιβληθῇ ὅταν ὁ λαὸς αἰσθανθῇ τὰ δικαιώματά του! Εἶδομεν δὲ πὼς ὁ ὑπονοούμενος οὗτος «λαὸς» ἐννοεῖ νὰ ἐπιβάλλῃ τὰ δικαιώματά του καὶ πὼς ἐφήρμοσε καὶ τὰς γλωσσικὰς του ἀντιλήψεις».

Πιο καθαρὰ μᾶς τὰ εἶπαν οἱ ἑρμηνευτῆς τοῦ ὑπομνήματος. Ὁ κομμουνι-

σμός, μᾶς εἶπαν (ἄκουσον! ἄκουσον!) υἱοθέτησε τὴ δημοτικὴ! Πολὺ περίεργο, ἀλήθεια, ὅτι ὁ κομμουνισμὸς δὲν ἐκφράζεται στὴν καθαρεύουσα ἢ στὴν ἀρχαῖζουσα ἢ καὶ στὴ λατινικὴ λόχου χάρη, γιὰ νὰ πλησιάσει εὐκολώτερα τὶς μάζες ποὺ θέλει νὰ προσηλυτίσει. Οἱ κομμουνιστὲς εἶναι ὅλοι δημοτικιστὲς, ἄρα κάθε δημοτικιστὴς εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι καὶ κομμουνιστὴς. Ὁ δημοτικισμὸς ἔχει μολυνθεῖ, εἶναι ὑπόπτως. Ἀλλὰ καὶ κομμουνιστὲς ἂν δὲν εἶναι, οἱ δημοτικιστὲς ὑπηρετοῦν κι αὐτοὶ κατὰ κάποιον τρόπο τὰ ἐπαναστατικὰ σχέδια, ἀφοῦ ὁ κομμουνισμὸς ζητᾷ τὴν ἐπικράτηση τῆς δημοτικῆς.

Θαυμάσετε τώρα τὶς λογικὲς συνέπειες τοῦ καταπληχτικοῦ συλλογισμοῦ· θαυμάσετε τὴ διορατικότητά καὶ τὴν πολιτικότητα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν:

Ὁ κομμουνισμὸς υἱοθετεῖ τὴ δημοτικὴ γιὰ νὰ τὸν καταλάβουν οἱ μάζες καὶ γιὰ νὰ τὶς συγκινήσει. Ἐμεῖς τί κάνουμε; Ἐγκαταλείπουμε ὁλοτελῶς τὴ δημοτικὴ στοὺς κομμουνιστὲς· δὲ θέλουμε πιά νὰ τὴν πιάσουμε στὰ χέρια μας μὴν τυχόν καὶ μολυνθοῦμε. Ξεκινοῦμε νὰ ἀντικρούσουμε τὴν κομμουνιστικὴ προπαγάνδα μὲ μιὰ γλώσσα ἀναχρονιστικὴ καὶ ἀποστεωμένη, ποὺ οἱ μάζες δὲν τὴν καταλαβαίνουν καὶ ποὺ κανένα δὲ συγκινεῖ. Οἱ κομμουνιστὲς, σὰ νὰ λέμε, μπαίνουνε στὴ μάχη μὲ σύγχρονα αὐτόματα ὅπλα κι ἐμεῖς, γιὰ νὰ δείξουμε πῶς εἴμαστε ἀμόλυντοι πατριῶτες, πετοῦμε τὰ αὐτόματα καὶ πᾶμε νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσουμε μὲ τὰ γενναῖα μας τουφέκια τοῦ 1897. Ἀλλὰ μαζί μὲ τὴ δημοτικὴ χαρίζουμε στοὺς κομμουνιστὲς ὁλόκληρο τὸ δημοτικισμὸ μὲ τὴ μεγάλη του παράδοση ποὺ εἶναι ἡ γνησιότερη, πολυτιμότερη καὶ γονιμότερη ἐθνικὴ παράδοσή μας. Τοὺς χαρίζουμε τὴ δημοτικὴ μας ποίηση καὶ τὰ κλέφτικα τραγούδια. Τοὺς χαρίζουμε τὸ Σολωμὸ καὶ τὸν Ἐθνικὸ μας Ὕμνον. Τοὺς ἐπιτρέπουμε νὰ λένε πῶς ὁ Ρήγας Φεραῖος εἶναι δικὸς τους, πῶς τὸ Εἰκοσιένα εἶναι δικὸς τους, πῶς ὁ Παλαμᾶς εἶναι δικὸς τους, πῶς μονάχα αὐτοὶ εἶναι ἄξιοι νὰ καταλάβουν καὶ νὰ διαδώσουν στὴν Ἑλλάδα ἕνα μεγάλο ἔργο τῆς ἐθνικῆς μας ποίησης σὰν τὸ *Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου*. Τοὺς τὰ παραδίδουμε ὅλα. Ὅλους μας τοὺς θησαυροὺς, ὅλα μας τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ πλοῦτη. Πάρτε τα! Χάρισμά σας! Κι ὅταν ἔρθουν οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδας, ποὺ δὲ θέλουν νὰ γίνουν κομμουνιστὲς, καὶ μᾶς ζητήσουν μιὰ συγχρονισμένη ἐθνικὴ συνείδηση, μιὰ ζωντανὴ παράδοση, ἕνα δημιουργικὸ ἰδανικὸ ζῶης, ξέρετε τί θὰ τοὺς προσφέρουμε; Θὰ τοὺς προσφέρουμε τὸν καθαρευουσιανισμὸ, τὸν κοτζαμπασισμὸ, τὸν παλαιοημερολογισμὸ καὶ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἦθος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ ἀθηναϊκοῦ Πανεπιστημίου!

Θὰ ρωτήσῃ ἴσως κανεὶς, ἀφοῦ λέμε πῶς τὸ ἄρθρο 107 τοῦ Συντάγματος δὲν ἔχει ἀληθινὴ ἀξία, γιατί ἐπιμένουμε τόσο πολὺ νὰ ζητοῦμε τὴν κατάργησή του. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ποὺ ἡ κεμαλικὴ Τουρκία κατάργησε τὸ φέσι καὶ μάλιστα μὲ αὐστηρότατες κωρώσεις. Καὶ τὸ φέσι δὲν εἶχε βέβαια νομικὴν ἢ πρακτικὴ σημασία. Εἶταν ἕνα σύμβολο. Εἶταν ἡ ἔκφραση μιᾶς νοοτροπίας ἀναχρονιστικῆς, ἀποσυνθετικῆς καὶ ὀλέθριας, ποὺ ἕνα ἔθνος ξαναγεννημένο ἐνιωθε τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν καταλύσει ὀριστικὰ γιὰ νὰ μπορέσει νὰ τραβήξῃ ἐμπρός. Ἡ κατάργηση τοῦ συμβόλου ἐπικύρωνε τὴν ἀπόφαση τοῦ ἔθνους νὰ πετάξῃ ἀπὸ πάνω του τὰ νεκρά στοιχεῖα ποὺ τὸ ἐμπόδιζαν νὰ προκόψῃ.

Ἡ καθαρεύουσα εἶναι τὸ φέσι μας. Δὲ μᾶς τρομάζει αὐτὴ ἡ ἴδια. Μᾶς τρομάζει τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμα ἄνθρωποι ποὺ πιστεύουνε σ' αὐτὴν, καὶ μάλιστα μὲ πάθος, ἄνθρωποι μὲ δύναμη κοινωνικὴ καὶ μὲ ἀπήχηση. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, ἡ νοοτροπία τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἐμποδίζει, σὰ μιὰ χρόνια ἀρρώστεια, τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικοῦ μας ὀργανισμοῦ. Ἄν ὅμως ἡ Ἑλλάδα πρόκειται (καὶ τὸ πιστεύουμε ὀλόψυχα) νὰ βγεῖ νικηφόρα ἀπὸ τὴ σημερινὴ τῆς δοκιμασία καὶ νὰ ζήσει μιὰ ἐθνικὴ ζωὴ καινούρια καὶ καλύτερη, θὰ ζήσει μὲ ἀνθρώπους ζωντανούς, μὲ πνεῦμα σύγχρονο, μὲ σκέψη δημιουργικὴ. Δὲ θὰ ζήσει μὲ τοὺς βρυκόλακες.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ

Υστερόγραφο.— Ἀκούσαμε ὅτι ὁ καθηγητὴς κ. Ι. Θεοδωρακόπουλος, ποὺ ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, δὲν ἔλαβε μέρος στὶς συζητήσεις τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τὶς σχετικὲς μὲ τὸ ὑπόμνημα διαμαρτυρίας. Δὲ θὰ εἶταν ἄλλωστε δυνατὸ ἕνας ἄνθρωπος μὲ τὴν προσωπικότητα καὶ μὲ τὸ ἔργο τοῦ κ. Θεοδωρακοπούλου νὰ προσυπογράψῃ ἕνα τέτοιο κείμενον, ἀκόμα καὶ ἂν δὲν ἔγραφε ὁ ἴδιος τὰ βιβλία του στὴ δημοτικὴ. Ἐπίσης ἀκούσαμε ὅτι ὑπῆρξαν διαφωνίες μέσα στοὺς κόλπους τῆς Σχολῆς. Ὅρθὸ θὰ εἶταν νὰ ἀνακοινωθοῦν τὰ ὀνόματα τῶν καθηγητῶν ποὺ τυχόν μειοψήφισαν ὥστε νὰ μπορούμε νὰ τοὺς ξεχωρίζουμε στὸ μέλλον. Τέλος νομίζω πῶς εἶναι γενικὴ ἀξίωση τοῦ πνευματικοῦ κόσμου νὰ λάβῃ μιὰ θέση στὸ ζήτημα αὐτὸ ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ σιωπὴ τῆς θὰ εἶταν ἀκατανόητη. Τυπικὰ οἱ δύο σχολὲς εἶναι ἰσότιμες. Οὐσιαστικὰ ἔχουμε πολλοὺς λόγους νὰ πιστεύουμε πῶς ἡ Σχολὴ τῆς Θεσσαλονίκης εἶνε ἀνώτερη. Τὸ πνεῦμα τῆς εἶναι πολὺ πιὸ καινούριο καὶ σὲ ἀρμονία μὲ τὴ ζωντανὴ πνευματικὴ μας ζωὴ. Ἄς μιλήσῃ λοιπὸν.

Γ. Θ.